



Diverse belevingslocaties zijn in de maak voor een groter 'donkerbewustzijn'.

FOTO JAN KOEMAN

**H**et Waddengebied actief donkerder krijgen én Nederland proberen bewust te maken van het belang van duisternis; dat is komende vier jaar het doel van het project 'Donkerterre van het Waddengebied'.

## Project moet Nederland bewust maken van het belang van duisternis

Er wordt wel eens gezegd dat er zonder licht geen donker is, maar strikt genomen is het juist alleen maar donker zonder licht. Vooral sinds de komst van elektriciteit heeft het donker een tegenstander van formaat. Echt pikke donker is het bijna nergens meer, iets wat schade toebrengt aan nachtrauna en -flora.

Met een virtuele bijeenkomst op Zoom werd afgelopen zondagavond, niet toevallig op de langste dag, de aftrap gegeven voor het project dat op 24 oktober officieel een 'beleefbare aftrap' krijgt tijdens de Nacht van het Wad. Er werden enkele -jawel - *highlights* gepresenteerd. Een keur aan activiteiten en belevingsmomenten trok voorbij. Van nachtwandelingen, sterren kijken tot een boerderij die wordt omgebouwd zodat bezoekers er ook overdag een nachtbeleving kunnen ervaren.

### Cultureel erfgoed

Erna Krommendijk, van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland die het project 'trekt', legt uit hoe het onstond. „Een aantal jaar geleden was er een ander project,

over de Waddenzee. Aanleiding was het feit dat UNESCO het Waddengebied tot cultureel erfgoed had bestempeld. Het project duurde vier jaar en veel partijen sloten zich erbij aan. Ze hadden eigenlijk allemaal het idee dat ze nog niet klaar waren toen dat project eindigde. Vanuit de wens meer te doen, volgde 'Donkerterre van het Waddengebied'.”

### Redameverlichting uit

Duisternis hoort bij de natuurlijke ritmiek, stelt Erna. „Als het donker van. Trekvogels verduwen en het is een van de voornaamste redenen dat insecten het tegenwoordig zo moeilijk hebben. Ook voor de gezondheid van de mens is het donker belangrijk, alleen al om

genoeg te slapen. Kortom, kunstmatige verlichting ontregelt de natuur.”

Insteek is de kunstmatige verlichting terug te brengen of te dempen. „De mogelijkheden hiervoor zijn de laatste jaren alleen maar groter geworden door onder meer de komst van led-verlichting en bewegingssensoren. Er is al veel gebeurd om het Waddengebied donkerder te krijgen. Zo wordt reclameverlichting 's nachts vaker uitgezet.”

De insteek is niet per se al het licht uit te zetten, maar wel om er bewuster mee om te gaan. „Denk mee waar je 'licht kunt besparen', zonder omwonenden overlast te bezorgen uiteraard. Op Texel is er bijvoorbeeld al veel dynamische verlichting aangelegd, die naar

# En toen was er 'donkerterre'

wens gedimd kan worden of reageert op passanten. Als je 's nachts eigens first wordt de straatverlichting alleen op het moment dat je voortijkomt even feller.”

### 'Wad een Nachtleven'

Om Nederland bewuster te maken van overvloedige verlichting en het belang van duisternis wordt inmiddels al op veertien locaties de laatste hand gelegd aan 'belevingslocaties'. Een voorbeeld is het project 'Wad een Nachtleven', waarbij de initiatiefnemers zoveel mogelijk interesse willen kweken voor de nachtcultuur, bijvoorbeeld met een nachtuin waarin specifiek nachtbloeters en nachtdieren aanwezig zijn. 'Fascinatie door informatie' luidt de strijdkreet hier.

komt een sterrenwacht en een planetarium en er worden nachtwandelingen georganiseerd. Op Schiermonnikoog zijn ze bezig plannen uit te werken om de duisternis ten volle te beleven in de duinen. Aangezien het in de duinen soms koud en vochtig kan zijn, willen de bedenkers er met stoelen voor zorgen dat de duistere nacht redelijk comfortabel ervaren kan worden. Vleermuiskasten en de aanwezigheid van de juist 's nachts sterk geurende kamperfoelie moeten helpen de nachtbeleving zo breed mogelijk te ervaren.

### Frenk Klein Arfman

Alle activiteiten van 'Donkerterre van het Waddengebied': [www.wisfswadden.nl](http://www.wisfswadden.nl)